NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2021/1143,

12. juuli 2021,

mis käsitleb Euroopa Liidu sõjalist väljaõppemissiooni Mosambiigis (EUTM Mozambique)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 42 lõiget 4 ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu esitas oma 22. aprilli 2020. aasta järeldustes tervikliku raamistiku liidu ja liikmesriikide koostööks Mosambiigiga ja koordineerimiseks teiste sidusrühmadega. Nõukogu rõhutas eelkõige, et julgeoleku- ja humanitaarolukord Cabo Delgados nõuab kiiret tähelepanu nii, et samal ajal tagatakse inimõiguste täielik austamine.

(2) Poliitika- ja julgeolekukomitee kiitis 30. märtsil 2021 heaks poliitilise raamistiku Cabo Delgado kriisi käsitlemiseks ning leidis, et asjakohane oleks ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) meede, mis keskendub Mosambiigi relvajõudude väljaõppele ja abistamisele seoses liidu integreeritud lähenemisviisiga sellele kriisile Cabo Delgados.

(3) Mosambiigi president tervitas 3. juuni 2021. aasta kirjas liidu täitevvolitusteta ÜJKP missiooni siirmist Mosambiiki, et aidata suurendada Mosambiigi kaitse- ja julgeolekujõudude suutlikkust reageerida tõhusamalt julgeoleku- ja humanitaarohtudele Cabo Delgados.

(4) Nõukogu kiitis 28. juunil 2021 heaks kriisiohjekontseptsiooni võimaliku ÜJKP sõjalise väljaõppemissiooni jaoks Mosambiigis koos võimaliku abimeetmega sellise varustuse andmiseks, mis ei hõlma surmava jõu kasutamiseks mõeldud kaitseotstarbelist varustust või platvorme, et toetada Mosambiigi relvajõude nende siirmisel Cabo Delgadosse. Selles kontseptsioonis rõhutati, et ÜJKP missioon peaks olema üks vahend liidu integreeritud lähenemisviisis kriisile Cabo Delgados koos rahuloome toetamise, konfliktide ennetamise ja dialoogi toetamise, humanitaarabi ja arengukoostööga, kui ka naiste-, rahu- ja julgeolekualaste meetmete edendamisega. Selles kontseptsioonis rõhutati ka liidu poliitilis- strateegilist eesmärki toetada professionaalsete Mosambiigi kaitse- ja julgeolekujõudude siirmist, võimaldades vastutavate õiguskaitseasutuste kohalolekut, et kaitsta tsiviilelanikkonda, ning võimaldada vastutavatel riigistruktuuridel pöörduda tagasi Cabo Delgadosse ja osutada kogu provintsis oma teenuseid. Sellega seoses võtab nõukogu teadmiseks Euroopa Komisjoni ja kõrge esindaja ühisteatise ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava kohta.

(5) Poliitika- ja julgeolekukomitee peaks nõukogu ning kõrge esindaja vastutusel teostama poliitilist kontrolli Mosambiigis läbiviidava ÜJKP sõjalise väljaõppemissiooni (EUTM Mozambique) üle, andma selle jaoks strateegilisi suuniseid ning tegema asjakohaseid otsuseid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 38 kolmanda lõiguga.

(6) Tuleb pidada läbirääkimisi rahvusvaheliste kokkulepete üle, mis käsitlevad liidu juhitavate üksuste ja isikkoosseisu staatust ning kolmandate riikide osalemist EUTM Mozambique'il ning nimetatud kokkulepped tuleb sõlmida.

(7) Liikmesriigid katavad ELi lepingu artikli 41 lõike 2 kohaselt ja kooskõlas nõukogu otsusega (ÜVJP) 2021/509, [1] millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu, käesolevast otsusest tulenevad sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega tegevuskulud.

[1] Nõukogu 22. märtsi 2021. aasta otsus (ÜVJP) 2021/509, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu ja tunnistatakse kehtetuks otsus (ÜVJP) 2015/528 (ELT L 102, 24.3.2021, lk 14).

(8) Kooskõlas ELi lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule (ELi toimimise leping) lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artikliga 5 ei osale Taani liidu kaitsepoliitilise tähendusega otsuste ja meetmete väljatöötamises ning rakendamises. Sellest tulenevalt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav, ning seetõttu ei osale ta käesoleva operatsiooni rahastamises,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Missioon

1. Liit viib Mosambiigis läbi sõjalise väljaõppemissiooni (EUTM Mozambique), et toetada Mosambiigi relvajõudude tõhusamat ja tulemuslikumat reageerimist Cabo Delgado kriisile kooskõlas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõigusega.

2. EUTM Mozambique'i strateegiline eesmärk on toetada tulevaste kiirreageerimisjõudude moodustamiseks valitud Mosambiigi relvajõudude üksuste suutlikkuse suurendamist, et nad saaksid arendada vajalikku ja jätkusuutlikku suutlikkust ohutuse ja julgeoleku taastamiseks Cabo Delgados.

3. Sel eesmärgil EUTM Mozambique:

a) pakub Mosambiigi relvajõudude valitud üksustele ja nende juhtkonnale sõjalist väljaõpet, mis hõlmab operatiivettevalmistust, eriväljaõpet, sealhulgas terrorismivastase võitluse valdkonnas, ning väljaõpet ja koolitust rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise, sealhulgas tsiviilisikute kaitse, ning õigusriigi põhimõtete austamise kohta;

b) toetab kiirreageerimisjõudude juhtimisstruktuuride ja -mehhanismide arendamist, näiteks jätkusuutlikku tegevustsüklit, ning koolitab kiirreageerimisjõudude juhtkonda täitma oma ülesandeid vastavalt nende tegevuseesmärgile;

c) osutab koolituskava osana valitud üksustele väljaõpet liidu abimeetmega antud sellise varustuse nõuetekohaseks kasutamiseks ja hooldamiseks, mis ei hõlma surmava jõu kasutamiseks mõeldud kaitseotstarbelist varustust või platvorme,;

d) loob tihedas koostöös ja konsulteerides Mosambiigi ametiasutustega teadmiste haldamise tsükli, et jälgida Cabo Delgadosse siirdud väljaõppe saanud üksuste tegevust ning hinnata rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist nende poolt.

4. EUTM Mozambique aitab suurendada liidu olukorrateadlikkust julgeolekuolukorrast Mosambiigis, eelkõige Cabo Delgados. Ta annab Maputos asuvale liidu delegatsioonile sõjalistes küsimustes eksperditeadmisi ja nõu.

5. EUTM Mozambique koordineerib oma tegevust Maputos asuva liidu delegatsiooni, Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) ja Mosambiigis esindatud valitsusväliste organisatsioonidega, eelkõige selleks, et rakendada missiooni toetamiseks soolist võrdõiguslikkust ja inimõigusi käsitlevat poliitikat ning tagada sidusus liidu toetusega muudes asjakohastes valdkondades.

Artikkel 2

ELi missiooni ülema ja ELi missiooni vägede juhataja ametisse nimetamine

1. EUTM Mozambique'i ülem on sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistuse (MPCC) direktor.

2. EUTM Mozambique'i ELi missiooni vägede juhatajaks nimetatakse brigaadikindral Nuno LEMOS PIRES.

Artikkel 3

Missiooni peakorteri määramine

1. MPCC on paikne sõjalise strateegilise tasandi juhtimis- ja kontrollistruktuur väljaspool operatsioonitandrit ning vastutab EUTM Mozambique'i operatiivplaanimise ja juhtimise eest.

2. EUTM Mozambique'i vägede peakorter asub Mosambiigis ja see tegutseb ELi missiooni vägede juhataja juhtimise all.

3. Missiooni vägede peakorteri Brüsselis asuv tugiüksus lisatakse MPCC koosseisu, kuni MPCC on saavutanud täieliku tegevusvõime.

Artikkel 4

EUTM Mozambique'i planeerimine ja käivitamine

Otsuse EUTM Mozambique'i käivitamise kohta võtab vastu nõukogu pärast missiooni plaani ja jõukasutusreeglite heakskiitmist EUTM Mozambique'i jaoks.

Artikkel 5

Poliitiline kontroll ja strateegiline juhtimine

1. Poliitika- ja julgeolekukomitee teostab nõukogu ja kõrge esindaja vastutusel EUTM Mozambique'i poliitilist kontrolli ja strateegilist juhtimist. Nõukogu volitab käesolevaga poliitika- ja julgeolekukomiteed tegema kooskõlas ELi lepingu artikliga 38 asjakohaseid otsuseid. Kõnealune volitus hõlmab õigust teha muudatusi planeerimisdokumentidesse, sealhulgas missiooni plaani ja käsuliini. Kõnealuse volituse hulka kuulub samuti õigus võtta vastu järgmiste ELi missiooni vägede juhatajate nimetamist käsitlevad otsused. Nõukogule jääb otsustusõigus EUTM Mozambique'i eesmärkide, tegevusvaldkonna ja lõpetamise ning selle ülesannete elluviimise üldtingimuste osas.

2. Poliitika- ja julgeolekukomitee annab nõukogule korrapäraselt aru.

3. Poliitika- ja julgeolekukomitee saab ELi sõjalise komitee (ELSK) esimehelt korrapäraselt aruandeid EUTM Mozambique'i läbiviimise kohta. Poliitika- ja julgeolekukomitee võib vajaduse korral kutsuda ELi missiooni ülema ja ELi missiooni vägede juhataja oma koosolekutele.

Artikkel 6

Sõjaline juhtimine

1. ELSK jälgib ELi missiooni ülema vastutusel läbiviidava EUTM Mozambique'i nõuetekohast läbiviimist.

2. ELSK saab missiooni ülemalt korrapäraselt aruandeid. ELSK võib vajaduse korral kutsuda ELi missiooni ülema ja ELi missiooni vägede juhataja oma koosolekutele.

3. ELi missiooni ülema peamine kontaktisik on ELSK esimees.

Artikkel 7

Liidu tegevuse sidusus ja koordineerimine

1. Kõrge esindaja tagab käesoleva otsuse rakendamise ja selle kooskõla liidu välistegevuse kui tervikuga, sealhulgas liidu arenguprogrammide ja tema antava humanitaarabiga.

2. Ilma et see piiraks käsuliini kohaldamist, saab ELi missiooni vägede juhataja liidu Mosambiigi delegatsiooni juhilt kohapealset olukorda käsitlevaid poliitilisi juhiseid.

3. EUTM Mozambique koordineerib oma tegevust liikmesriikide kahepoolsel alusel Mosambiigis läbiviidava tegevusega, samuti muude piirkonnas tegutsevate rahvusvaheliste osalejate, eelkõige ÜRO, Aafrika Liidu (AL) ja Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (SADC), kahepoolsel alusel tegutsevate osalejate, sealhulgas Ameerika Ühendriikide, ning peamiste piirkondlike osalejatega.

Artikkel 8

Kolmandate riikide osalemine

1. Ilma et see piiraks liidu sõltumatust otsuste tegemisel ja selle ühtset institutsioonilist raamistikku ning kooskõlas Euroopa Ülemkogu asjakohaste suunistega, võib kolmandaid riike kutsuda osalema EUTM Mozambique'il.

2. Nõukogu volitab käesolevaga poliitika- ja julgeolekukomiteed kutsuma kolmandaid riike osalema ning tegema ELi missiooni ülema, kes konsulteerib ELi missiooni vägede juhatajaga, ja ELSK soovitusel asjakohaseid otsuseid pakutava osaluse vastuvõtmise kohta.

3. Kolmandate riikide osalemist käsitlev üksikasjalik kord kehtestatakse kokkulepetega, mis sõlmitakse lähtuvalt ELi lepingu artiklist 37 ja vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusele. Kui liit ja kolmas riik on sõlminud lepingu, millega luuakse raamistik kõnealuse kolmanda riigi osalemiseks liidu kriisiohjemissioonidel, kehtivad sellise lepingu sätted EUTM Mozambique'i kontekstis.

4. Kolmandatel riikidel, kes annavad missioonile EUTM Mozambique märkimisväärse sõjalise panuse, on EUTM Mozambique'i igapäevase haldamise seisukohast samad õigused ja kohustused kui missioonis osalevatel liikmesriikidel.

5. Nõukogu volitab käesolevaga poliitika- ja julgeolekukomiteed tegema asjakohaseid otsuseid panustajate komitee loomiseks, juhul kui kolmandad riigid peaksid andma märkimisväärse sõjalise panuse.

Artikkel 9

ELi juhitava isikkoosseisu staatus

ELi juhitavate üksuste ja isikkoosseisu staatust, sealhulgas privileege, immuniteete ja täiendavaid tagatisi, mida on vaja nende ülesannete täitmiseks ja tegevuse sujuvaks läbiviimiseks, käsitletakse lepingus, mis sõlmitakse lähtuvalt ELi lepingu artiklist 37 ja vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusele.

Artikkel 10

Rahastamiskord

1. EUTM Mozambique'i ühiseid kulusid hallatakse otsuse (ÜVJP) 2021/509 alusel.

2. EUTM Mozambique'i ühiste kulude lähtesumma on 15 160 000 eurot. Otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikli 51 lõikes 2 osutatud lähtesumma jaguneb protsentuaalselt järgmiselt: 30 % kulukohustuste ja 15 % maksekohustuste jaoks.

Artikkel 11

Projektiüksus

1. EUTM Mozambique'il võib olla projektiüksus täitevvolitusteta projektide kindlaksmääramiseks ja rakendamiseks. EUTM Mozambique'i volitustega seotud valdkondades ja oma eesmärkide toetamiseks kooskõlastab ja toetab missioon vajaduse korral liikmesriikide ja kolmandate riikide poolt nende vastutusel läbiviidavaid projekte ja annab nendega seoses nõu.

2. Kui lõikest 3 ei tulene teisiti, on ELi missiooni ülem volitatud kasutama liikmesriikide või kolmandate riikide rahalist panust, et rakendada täitevvolitusteta projekte, mille puhul on leitud, et need täiendavad järjekindlal moel EUTM Mozambique'i teisi tegevusi. Sellisel juhul sõlmib Euroopa rahutagamisrahastu operatsioonide haldur otsusega (ÜVJP) 2021/509 asutatud komitee heakskiidu korral kõnealuste riikidega kokkuleppe, millega reguleeritakse eelkõige erikorda seoses kolmandate isikute esitatud kaebuste lahendamisega, mis puudutavad kahju, mida ELi missiooni ülem on põhjustanud oma tegevuse või tegevusetusega kõnealustelt riikidelt saadud rahaliste panuste kasutamisel.

3. Ühelgi juhul ei saa rahalist toetust andvad riigid pidada liitu või kõrget esindajat vastutavaks ELi missiooni ülema tegevuse või tegevusetuse eest kõnealuste riikide poolt antud rahaliste panuste kasutamisel.

4. Projektiüksusele kolmandate riikide poolt antava rahalise toetuse vastuvõtmise kiidab heaks poliitika- ja julgeolekukomitee.

Artikkel 12

Teabe avaldamine

1. Kõrgel esindajal on volitused avaldada kooskõlas nõukogu otsusega 2013/488/EL ([2]) käesoleva otsusega ühinenud kolmandatele riikidele asjakohastel juhtudel ja vastavalt EUTM Mozambique'i vajadustele EUTM Mozambique'i läbiviimisel loodud ELi salastatud teavet:

a) kuni tasemeni, mis on sätestatud liidu ja asjaomase kolmanda riigi vahel sõlmitud kohaldatavas salastatud teabe kaitse lepingus, või

b) muudel juhtudel kuni tasemeni „CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL".

2. Kõrgel esindajal on samuti volitus avaldada EUTM Mozambique'i operatiivvajadusi arvestades ja kooskõlas otsusega 2013/488/EL ÜRO-le, Aafrika Liidule, SADC-le ja Ameerika Ühendriikidele EUTM Mozambique'i läbiviimisel loodud ELi salastatud teavet kuni tasemeni „RESTREINT UE/EU RESTRICTED". Selle jaoks sõlmitakse asjakohased kokkulepped kõrge esindaja ning ÜRO, Aafrika Liidu, SADC ja Ameerika Ühendriikide pädevate asutuste vahel.

3. Konkreetse ja vahetu operatiivvajaduse puhul on kõrgel esindajal samuti volitus avaldada kooskõlas otsusega 2013/488/EL vastuvõtvale riigile EUTM Mozambique'i läbiviimisel loodud ELi salastatud teavet kuni tasemeni „RESTREINT UE/EU RESTRICTED". Selle jaoks sõlmitakse asjakohased kokkulepped kõrge esindaja ning vastuvõtjariigi pädevate asutuste vahel.

4. Kõrgel esindajal on volitus avaldada käesoleva otsusega ühinenud kolmandatele riikidele ELi salastamata dokumente, mis on seotud EUTM Mozambique'i käsitlevate nõukogu aruteludega, mille suhtes kehtib vastavalt nõukogu kodukorra ([3]) artikli 6 lõikele 1 ametisaladuse hoidmise kohustus.

5. Kõrge esindaja võib lõigetes 1 kuni 4 osutatud volitused, samuti volituse sõlmida lõigetes 2 ja 3 osutatud kokkulepped delegeerida Euroopa välisteenistuse töötajatele, ELi missiooni ülemale või ELi missiooni vägede juhatajale.

Artikkel 13

Jõustumine ja lõpetamine

1. Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

2. EUTM Mozambique lõpeb kaks aastat pärast täieliku tegevusvõime saavutamist.

([2]) Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus 2013/488/EL ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

([3]) Nõukogu 1. detsembri 2009. aasta otsus 2009/937/EL, millega võetakse vastu nõukogu kodukord (ELT L 325, 11.12.2009, lk 35).

3. Käesolev otsus tunnistatakse kehtetuks alates EUTM Mozambique'i peakorteri sulgemise kuupäevast kooskõlas EUTM Mozambique'i lõpetamiseks heakskiidetud kavadega ning ilma, et see mõjutaks otsuses (ÜVJP) 2021/509 sätestatud EUTM Mozambique'i raamatupidamisaruannete auditeerimist ja esitamist käsitlevaid menetlusi.

Brüssel, 12. juuli 2021

Nõukogu nimel
eesistuja
J. BORRELL FONTELLES